

Europass, evropski portfelj petih dokumentov, ki pričajo o usposobljenosti in znanjih

"Dober pripomoček za večjo transparentnost in mobilnost"

Na plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta v Strasbourgu je kot poročevalka odbora za kulturo in izobraževanje predstavila Europass slovenska poslanka Ljudmila Novak

"Gre za okvir (portfelj) petih dokumentov," pojasnjuje Europass Ljudmila Novak, ki je kot prva med slovenskimi evropskimi poslanci v ponedeljek nastopila kot poročevalka odbora Evropskega parlamenta na plenarnem zasedanju v Strasbourgu. Evropski poslanci so evropski portfelj dokumentov, ki pričajo o usposobljenosti in znanjih državljanov, sprejeli, dokumenti pa bodo začeli veljati 1. januarja prihodnje leto.

Za večjo mobilnost

- Od kod potreba po takšnem enotnem okviru dokumentov?

"V bistvu gre za predlog Evropske komisije in temelji na različnih skupnih že veljavnih dokumentih in sprejetih resolucijah. Sodelovala sem pri pripravi poročila kot poročevalka. Z vsako temo se v imenu parlamenta kdo ukvarja. Ker sem članica odbora za kulturo in izobraževanje, sem v okviru svoje stranke dobila poročilo in se potem z njim ukvarjala skozi drugo obravnavo.

Europass naj bi pripomogel k boljši mobilnosti, kar je seveda del lizbonske strategije, in večji transparentnosti poklicnih kvalifikacij. Vsebuje naslednje dokumente: Europass - življenjepis, Europass - mobilnost, ki beleži obdobja učenja, ki jih imetniki opravijo izven svoje države, Europass - prilogo k diplomu, ki vsebuje informacije o imetnikovih izobraževalnih dosežkih na visokošolski ravni, Europass - jezikovno mapo, v kateri je omogočena predstavitev znanja jezikov, in Europass - prilogo k certifikatu, ta opisuje usposobljenost in kvalifikacije, ki jih opredeljuje certifikat o poklicnem usposabljanju.

Iz teh dokumentov se bo točno videlo, kaj pomeni neka diploma, kaj pomeni neki poklic v mednarodnem okviru. Po določenem obrazcu bo mogoče izpolniti enoten življenjepis, del Europassa pa je tudi dokument, v katerem so zapisana vsa dodatna izobraževanja in celo podatki o vseživljenjskem izobraževanju.

- Komu vse je pravzaprav taka mapa dokumentov namenjena? Kdo in kje jo bo lahko uporabljal?

"Namenjena je vsem, ki se izobražujejo, iskalcem zaposlitve pa seveda tudi ustanovam, ki zaposlujejo, ter izobraževalnim ustanovam."

- Glede na to, da v Sloveniji še sami nimamo "prevedenih" in z novimi (bolonjskimi) nazivi usklajenih starih nazivov, kako se bo v tem dokumentu prevajalo?

"Za to bo skrbel nacionalni center Europass, ki ga mora vsaka država ustanoviti. Ustanovljena bo tudi evropska mreža nacionalnih centrov Europass, njihove aktivnosti bo usklajevala komisija. Te naloge bodo prevzeli bodisi centri, ki podobne naloge že opravljajo, bodisi na novo ustanovljeni centri. Ukvarjanje s to nalogo in seveda tudi usklajevanje bosta morali postati naloga centra. Centri, v sodelovanju z ustreznimi nacionalnimi organi, bodo postavili in upravljali nacionalni informacijski sistem na tem področju, spodbujali uporabo Europassa, posredovali informaci-

je in napotke o učnih možnostih v Evropi in o strukturi sistemov izobraževanja in usposabljanja, upravljali bodo finančno podporo Skupnosti za vse aktivnosti v zvezi s tem na nacionalni ravni in sodelovali v evropski mreži centrov. Nacionalni center Europass bo deloval kot izvedbeni organ na nacionalni ravni, najbrž v okviru obeh, ministrstva za šolstvo in ministrstva za visoko šolstvo."

Ne obveza, ampak pripomoček

- Okvir dokumentov Europass je sestavljen iz kar petih dokumentov. Čemu? Bo treba vsak del izpolniti?

"Uporabljal se bo lahko vsak del posamezno, na primer samo življenjepis oziroma tisti dokument, ki ga bo pač kdo v nekem trenutku potreboval. Seveda uporaba teh dokumentov ne bo obvezna, ampak dober pripomoček za večjo transparentnost in mobilnost. Mislim, da bo vsem uporabnikom v veliko pomoč. Svoje kva-

Robert Balen

Ljudmila Novak: "Mapa dokumentov je odprta in ji bo kasneje možno tudi dodajati nove dokumente. Kaj manjka, bo najbolje pokazal čas."

lifikacije in znanja bodo lahko dokazovali na preglednejši in enostavnejši način. Mapa dokumentov je odprta in ji bo kasneje možno tudi dodajati nove dokumente, predvsem na področju informacijske tehnologije... Kaj manjka, bo najbolje pokazal čas."

- Uporabljal pa jih bo mogoče v vseh državah članicah EU?

"Da, v vseh državah članicah, uporabljali jih bodo lahko vsi državljani EU in tisti, ki v teh državah živijo. Uporabljali jih bodo lahko tudi v državah, s katerimi imamo določene sporazume ali povezave znotraj Evrope, in državah kandidatkah za vstop."

- Pričakujete, da bo Europass zadržal le na institucionalni ravni ali tudi v gospodarstvu?

"Mislim, da je to splošno uporabna zadeva, zelo konkretno namenjena evropskemu državljanu, če ga tako imenujem."

- Bo to plačljiv dokument?

"Tega v tem trenutku ne bi vedela. Če se prav spomnim, je za projekt v dveh letih namenjenih 3,7 milijona evrov, posebno za ustanavljanje prej omenjenih centrov."

- Imate morda kakšen podatek, kakšno je mnenje o Europassu na naših univerzah, v institucijah?

"V tej fazi ga nimam. Ampak s komer koli sem se pogovarjala - nisem pa se pogovarjala konkretno z univerzami - povsod so

Europass sprejeli kot zelo dober in uporaben pripomoček."

- Kako gledate na paradoks, da podatki večine raziskav v zadnjem času kažejo, da je pri nas pismenost vse slabša, sedaj pa prinašate celo obrazec, v katerem bodo državljanji, kot v ponudbo kakšnega trgovca za brezplačen reklamni katalog, vnašali svoje podatke? Se vam ne zdi, da je življenjepis nekaj bolj osebnega, morda tudi dokaz pismenosti, in da se pretirano birokratiziramo?

"Ne gre za to, da v življenjepis pišemo pravljico o sebi, ampak za konkretne podatke, ki jih na primer naš potencialni delodajalec zahteva in jih želi transparentno videti. Ta življenjepis je sestavljen tako, da je mogoče v njem prikazati tudi osebne zadeve. Ne gre za gole podatke, ampak je pripomoček, da bomo takšne stvari lažje napisali. Posamezne okvirčke bomo lahko tudi izpustili oziroma napisali tisto, kar sami želimo. Dokument nas bo samo vodil pri zapisovanju."

- Bomo funkcionalno bolj pismeni?

"Da. Že sedaj je obstajal evropski CV (curriculum vitae - življenjepis, op. p.) na ta način, Europass pa je nekaj podobnega."

- Dokument bo v vseh jezikih držav članic. Menite, da bo slovenski sploh uporaben zunaj naše države? Ga bo kdo razumel?

"Glede na to, da je slovenščina ravno tako uradni jezik EU, mora biti uporaben. Obrazci bodo na voljo v vseh uradnih jezikih EU. Seveda pa ga je možno izpolniti tudi v tujem jeziku."

- Pa izkušnje? Se v Bruslju da preživeti s slovenščino?

"Samo s slovenščino se trenutno ne da preživeti. Premalo je prevajalcev, prevajana so le plenarna zasedanja, za našo politično skupino tudi srečanje politične skupine - kako je s tem v drugih političnih skupinah, ne vem. Po odborih je redko prevajano v slovenščino, ampak zgolj v glavnih pet ali šest jezikov. Vsaj enega od glavnih jezikov, angleščino, nemščino ali francoščino, je treba obvladati, da lahko 'prideš skozi'. Na splošno pa je pomanjkanje slovenskih prevajalcev res veliko in še zdaleč niso vsi dokumenti, ki jih dobivamo, prevedeni v slovenščino. Vem pa, da se je skozi natečaj polnovno uspešno prebilo le malo naših prevajalcev."

Velikokrat se pogovarjam s prevajalci, to je res naporno in odgovorno delo, saj se tematika nenehno menjava. Ne vedo vnaprej, kakšne bodo teme, ki jih bodo morali prevajati, težko se je pripraviti. Tako tudi kvaliteta prevodov niha, odvisna je seveda tudi od izkušnosti in znanja prevajalca."

- Koliko kot članica evropskega parlamentnega odbora za izobraževanje poznate slovenske probleme pri prehajanju na bolonjski sistem? Jih poznate? Lahko z izkušnjami od zunaj kako pomagate? Če pogledamo samo poimenovanje novih stopenj - novi minister za visoko šolstvo dr. Jure Zupan se s poimenovanjem druge stopnje študija kot magistrske ne strinja - predlog novega statuta ljubljanske univerze prinaša prav takšno poimenovanje.

"Doslej se z visokim šolstvom in univerzami nisem ukvarjala, tako da ne vem. Se bom pa v prihodnosti ukvarjala prav s tem, sodelovala bom z novim poročilom v zvezi s poenotenjem visokega šolstva in morda vam bom kaj konkretnega o tem lahko povedala v prihodnjem pogovoru."

Tesno sodelovanje

- Za uspešnejše uvajanje teh procesov v naš sistem bi bile rešitve, ki jih lahko prinesete od drugod, najbrž zelo uporabne?

"Gotovo. Tudi v mojem interesu je, da sodelujem s slovensko vlado, ministrstvi in drugimi institucijami. Navezala sem že stike s stalnim slovenskim predstavništvom v Bruslju, in sicer s strokovno službo na področju kulture in izobraževanja. Potrebno je tesno sodelovanje nas v parlamentu, stalnega bruseljskega predstavništva in ministrstev."

- V Sloveniji še vedno ni rešeno, kako čimbolje povezati gospodarstvo in univerze ter znanstvene institucije. Govorijo o takšnem problemu v odboru tudi kolegi iz drugih držav?

"Znanje, ki ga študentje pridobijo na univerzi, mora biti kasneje uporabno v gospodarstvu oziroma na delovnem mestu. Po lizbonski strategiji naj bi naša družba temeljila na znanju, in če hočemo postati konkurenčni, je to nujno potrebno in v tej smeri moramo obvezno narediti korak naprej. Počasno odzivanje univerz na zahteve časa je splošen evropski problem. Če želimo izvajati lizbonsko strategijo, bo treba na tem področju marsikaj narediti, saj nas Kitajska in Amerika zelo prehiteta."

Tudi v Evropi se največkrat vse ustavi pri denarju. Ves čas govorimo, kako potrebno je izobraževanje, da hočemo napredek, hkrati pa ne zagotavljamo dovolj denarja.

Tukaj bi morali gospodarstveniki in politiki spoznati, da bo gospodarstvo napredno samo, če bo temeljilo na znanju."

- Torej nima samo naša politika polnih ust besed o pomenu znanosti in izobraževanja s figo v žepu za financiranje teh dejavnosti?

"To velja tako za šolstvo kot za kulturo tudi v Evropski uniji. O pomenu ohranjanja in povezovalni moči, ki jo ima kultura znotraj EU, pogosto govorimo s poslanci. Ko govorimo denarju in proračunu, pa je temu namenjenih zelo malo sredstev."

- Pri obojih, kulturnih in šolskih, je v zadnjem času vse manj navdušenja nad sredstvi iz evropskih razpisov, menda je ogromno zapletene birokracije, prijavljanje pa se ne splača tudi zaradi dolgotrajnosti postopkov.

"Res je, tudi o tem, da je treba poenostaviti administracijo, se v parlamentu in odboru veliko pogovarjamo. Ugotavlja se tudi, da gre pri razpisih pogosto za majhen denar, za katerega je treba izpolniti veliko preveč dokumentacije. Priporočamo poenostavitve. Kako uspešni bomo, še ne vem. Vem pa, da obstaja tudi predlog, da bi se obvezno sodelovanje vsaj šestih držav v mednarodnih projektih zmanjšalo, več možnosti pa naj bi dobili tudi mali projekti."

Ksenija Koren

ODMEV

Praktična modrost

Merjenje znanja in dosežkom učencev v mednarodnih raziskavah je v zadnjih dveh tednih namenjeno veliko pozornosti. Ne slučajno, ampak kot posledica objave rezultatov dveh obsežnih študij, Pise prejšnji teden in Timssa v začetku tega. V prvi je tokrat sodelovalo 41 držav, v drugi pa kar 51. Nekatere med njimi v obeh. Medtem ko so bile pri Pisi izmerjene bralna, matematična in naravoslovna pismenost, se Timss omejuje le na zadnji dve področji.

To ni edina razlika med velikima in za šolske sisteme relevantnima ter uporabnima raziskavama. In ker je v mednarodnem edukacijskem raziskovanju vse transparentno, naročnikom pa predočeno, kaj lahko pričakujejo od ene in druge, se države pač odločajo, kot se odločajo. Sloveniji se je zdel v zadnjih desetih letih očitno dovolj uporaben Timss, v Pisi pa bomo šele leta 2006. Seveda je med raziskavama nekaj razlik: Timss zajema snov iz učnih načrtov, pri Pisinem merjenju znanja pa je poudarek na razumevanju pojmov, povezavi znanj različnih predmetov in sposobnosti delovanja v različnih življenjskih situacijah. Z eno besedo - tu gre za kompetence. Te so več kot samo znanje in veščina, ne da se jih učiti in zahtevajo predvsem praktično modrost.

Ali ni prav slednja največja neznanca? Ko govorimo o znanju in neznanju naših šolarjev, pravzaprav niti ne vemo, ali to modrost učne vsebine, metode poučevanja, načini preverjanja znanja... spodbujajo ali zavirajo. Živimo v prepričanju, da hodi-jo naši otroci v šolo po znanje, da so šole dobre, učitelji zavzeti, programi prenovljeni.

Naj to ne izzveni kot kritika vključitve v Timss, ki meri šolsko znanje, ampak kot kritika omahljivosti pri odločitvi za PISO. Zlasti še, ker so Timssovi rezultati že tretjič zapored resno opozorilo, da naši učenci ne blesijo pri razumevanju pojmov in povezo- vanju znanja. Odlični pa so v njegovem reproduciranju. Hkrati se neradi učijo in ni majhen delež tistih, ki imajo do matematike celo odpor.

Ne gre jemati zelo resno namigov, češ da v PISO nismo hoteli, ker nas je strah, da bi se znašli na dnu. Mogoče bi bili ob rezultatih šokirani, kot so bili pred štirimi leti Nemci in letos Avstrijci. A nič zato, vsaj vedeli bi, kje smo. In ko bi se šolski politiki s strokovnjaki dogovarjali za prenove prenov, vse mogoče projekte, oblikovali komisije in za vse to namenili veliko denarja, bi državljani verjeli, da je to potrebno. Nemci so po šoku ob rezultatih Pise 2000 in iskanju rešitev za ustanavljanje celodnevnišol porabili kar 4 milijone evrov. Pred leti so Američani odšli v japonske šole in posneli pouk ter nato z video študijo ugotavljali, zakaj so "azijski tigri" tako dobri v matematiki. Videoposnetka japonske učne ure so menda videli tudi naši učitelji. Ali so ju, ne vem, najbrž pa to ni dovolj za praktično modrost - obojih, učiteljev in učencev. Pa še koga, ki postavlja okvir in zagotavlja možnosti. Jasna Snežič

"Ni razlogov za nezaupnico Kordeževi upravi"

Kordeža so podprli tudi zaposleni - Merkurjev donos naj bi znašal v prihodnjem letu 8,5 odstotka

Čeprav razprava o nezaupnici upravi Merkurja, ki ji predseduje Bine Kordež, sprva ni bila na dnevnem redu včerajšnje seje nadzornega sveta družbe Merkur iz Naklega, so nadzorniki o (spet) odprtem vprašanju razpravljali pod točko razno. Jakob Piskernik, predsednik nadzornega sveta, je za mnenje vprašal vse nadzornike. "Prav nikakršnih razlogov ni za nezaupnico Kordeževi upravi," poudarja Piskernik. Dodaja, da "netočne in nepreverjene informacije o iskanju novega predsednika uprave ne ustrezajo resnici, so za delniško družbo celo škodljive. Nadzorni svet jih zavrača. Sedanja uprava Merkurja pod vodstvom mag. Bineta Kordeža je sposobna voditi družbo tudi v prihodnje."

Merkurjevi nadzorniki niso razpravljali o informaciji, da je lani Kordež za direktorja v Bofexu postavil Aleša Kukovičiča, ne da bi bil zahteval njegovo diplomu. Kukovičič je bil prvi mož Bofexa do lanskega poletja. V Merkurju so povedali, da bivši direktor še ni sklenil univerzitetnega študija. Diplome niso zahtevali, ker je bil zaposlen kot s.p.

Sicer so nadzorniki soglašali s poslovnim načrtom Skupine Merkur in Merkurja, delniške družbe, za prihodnje leto. Merkur načrtuje nadaljnjo rast prihodkov. Donos na kapital naj bi že v prihodnjem letu dosegel 8,5 odstotka. Nadzorniki so podprli koncept širjenja prodajne mreže. Nova centra bodo odprli v Škofji Loki in Radovljici, tudi drugod po

Sloveniji naj bi gradili nove prodajne centre. Na Hrvaškem bodo odprli dva nova trgovska centra, beogradske pa bo eden od Merkurjevih največjih trgovskih centrov. Prodaja Merkurja naj bi čez nekaj let znašala celo milijardo evrov. V družbi sicer razmišljajo tudi o nakupih obstoječih družb, denimo v Srbiji. Načrtujejo nakup enega od hrvaških podjetij.

V poslovnem načrtu je tudi poglavje o prihodnosti Bofexa. Z ohranitvijo Bofexa v Skupini Merkur bo družba iz Naklega tudi v prihodnjem letu ohranila prevladujočo tržni delež na področju električnih izdelkov za široko potrošnjo. Skupna ocena stroškov odhoda Merkurja iz Avstrije ostaja okrog 10 milijonov evrov. Tudi ocena izgube v Bofexu ostaja enaka - približno 400 milijonov tolarjev iz tekočega poslovanja ter 1,1 milijarde tolarjev izgube iz preteklih let.

Trgovino Bof v Gradcu bodo zaprli konec januarja prihodnjega leta. Zdej je namreč v polnem teku predbožična prodaja, ki prinaša skoraj 30 odstotkov letnega prihodka.

V imenu zaposlenih v Merkurju so včeraj Florijan Zabet, predsednik sindikata Merkurja, Marjan Smrekar, predsednik sveta delavcev v Merkurju, in Marjana Kajzer, delavska direktorica v Merkurju, objavili pismo, v katerem so "absolutno podprli Bineta Kordeža". Poudarili so, da je postal Merkur pod vodstvom sedanje uprave eno najuspešnejših slovenskih podjetij. Manfred Meršnik